

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

I

İZMİR - 1983

NEŞÂTÎ'NİN HİLYE-İ ENBİYÂSÎ

H. İbrahim ŞENER

Tire-Necip Paşa nüshasını tavsif edip, metnini vereceğimiz Neşâtî (v. 1085/1674)'nin Hilye'sine geçmeden önce, Türk edebiyatında edebî bir tür kabul edilen Hilye hakkında genel bir bilgi verilecektir.

Arapça bir isim olan Hilye kelimesinin lügat manâsı: Süs, zinet, güzel sıfatlar, güzel yüz ve cevher, demektir. İstilah manâsı ise, Hz. Peygamber'in mübârek vasıfları ve güzelliklerini anlatan manzum ve mensur eserler¹, diye tarif edilmektedir.

Hilye'ye, bu tariflerin dışına çıkılarak, daha husûsî bir manâ verilmiştir. Hz. Peygamber'in yaratılışını, dış görünüşünü, mübâret vücutlarının şeklini ve O'nun bütün güzel sıfatlarını ifade etmek için kullanılan bir deyim olmuştur. Bundan dolayı da, Türkçede Hilye kelimesi Peygamberimiz'e has sıfatları anlatmak için Hilye-i Saâdet veya Hilye-i Şerif tamlamaları ile özel bir deyim olarak kullanılmıştır².

Hilye'nin daha detaylı bir tarifini Türk Ansiklopedisi'nde buluyoruz. Bu tarif: «Hilye: Hz. Peygamber'in vücut yapısından, saçlarından ayaklarına kadar çeşitli uzuvlarının şekil ve renklerinden, tavır ve hareketlerinden, ahlâk ve vasıflarından bahsedilen hüsn-i hat levhalarına, aynı konudaki dinî ve edebî eserlere verilen ad³.» şeklindedir.

Peygamberimiz'in vefatından bir müddet önce, kızı Hz. Fâtıma: «—Yâ Resûlellah! Senin yüzünü bundan sonra göremiyeceğim» diye ağladığı zaman Resûlüllah da, orada bulunan Hz. Ali'ye: «—Yâ Ali! Hilye'mi yaz ki, vasıflarımı görmek beni gör-

(1) Kâmûs-i Türki, 558, Osmanlıca-Türkçe Lügat, 442.

(2) Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, IV, 236 (Hilye mad.).

(3) A.g.e., XIX, 226 (Hilye mad.).

mek gibidir!...» buyurur. İşte bu hâdise Hilye yazmanın esasını ve asıl gâyesini teşkil etmektedir⁴.

Hilye-i Şerif deyimi Şemâil-i Şerif deyimini hatırlatıyorsa da, aslında edebiyattaki hilyeler, şemâillerden doğmuş, gelişerek husûsî bir «Edebî tür» haline gelmişlerdir.

Şemâil, daha geniş kapsamlı olup, Peygamberimiz'in vücut yapılarını, güzel ahlâkını, hal ve hareketlerini, tavır ve davranışlarını bir bütün olarak anlatır. Hilye ise, Şemâil'in bir bölümü olup Hz. Peygamber'in dış ve iç vasıflarını yazı ile anlatan bir çeşit fizikî ve rûhî portreleridir⁵.

Hilyeler, İslâmî Türk edebiyatında Mevlid ve Mi'râciyeler gibi çok husûsî bir yer tutarlar. Hele Osmanlı dönemine rastlayan bölümünde hilye türünde oldukça çok orijinal eserler verilmiştir. Bunlar arasında en çok isim yapmış olan Hilye, Mehmet Hakânî Bey (v. 1015/1606)in 1958 de yazılmış Hilye-i Hâkânî adı ile meşhur hilyesidir⁶.

Şemâil ve Hilyelerin esasını, çoğu Hz. Ali, Hz. Aîşe, Hz. Hasandan, İbn Ebî Hâle, Enes b. Mâlik, Ebü Hüreyre, Ebü Tufeyl... gibi tanınmış ve güvenilir hadis râvilerinden nakledilen hadisler teşkil eder. Bu konuda, en muteber kabul edilen kaynak eserin ilki, İmam Tirmizî (v. 279/892)'nin eş-Şemâilü'n-Nebeviyye ve'l-Hasâisü'l-Mustafaviyye isimli kitabıdır. İkinci muteber kaynak ise, Kâdî Ebü'l-Fadl İyâz el-Yahsûbî (v. 544/1149)'nin Kitâbü's-Şifâ fi Ta'rifi Hukûki'l-Mustafâ'sıdır⁷.

Hilye ve Şemâil-i nebevilere bütün İslâm dünyasında olduğu gibi, Türk toplumunda da büyük değer verilmiştir. Gerek Türk dinî edebiyatının, gerek Türk yazı san'atının şâheserleri olan Hilyelerin metin olarak taşıdıkları kudsi manâ çevresinde bir takım halk inanç ve gelenekleri doğmuş, Hilye levhalarının evlere bereket, huzûr, saâdet getireceğine, buldukları yeri

(4) Türk Dili ve Edebiyatı Ans., IV, 236.

(5) Türk Dili ve Edebiyatı Ans., IV, 236.

(6) Türk Dili ve Edebiyatı Ans., IV, 21.

(7) Türk Ans. XIX, 226; Türk Dili ve Edebiyatı Ans., IV, 237; İlgî Dergisi, sayı: 28, Aralık 1979, s. 35 (M. Uğur Derman, Yazı San'atımızda Hilye-i Saâdet).

âfetlerden ve bilhassa yangınlardan koruyacaklarına inanılmıştır⁸.

Takriben 300 senelik bir mâziye sahip olan ve tamamen Osmanlı Türk'üne has bir san'at mahsülü olan Hilye-i Şerif, Hilye-i Saâdet ve Hilye-i Nebevî terkipleriyle isimlenen Hilye, belli bir plân dahilinde şu kısımlardan meydana gelmektedir: 1. Baş makam, 2. Göbek, 3. Hilâl, 4. Hz. Ebû Bekir, 5. Hz. Ömer, 6. Hz. Osman, 7. Hz. Ali'nin isimleri yerleştirilir, 8. Âyet, 9. Etek, 10 ve 11. Koltuk adlarını alır⁹.

Hilye yazan başlıca hattatlarımız:

1. Hâfız Osman (1642-1698)
2. Mahmut Celâleddin (v. 1829).
3. Bakkal Hacı Ârif (1830-1909).
4. Mehmet Şefik (1820-1880).
5. Mustafa İzzet, Yesâri-zâde (v. 1849).
6. Kazasker Mustafa İzzet (1801-1876).
7. Hasan Rızâ (1849-1920).
8. Esmâ İbret Hanım (XIX. a.).
9. Mehmet Şevki (1829-1887).
10. İsmâil Zühdü (v. 1806).
11. Aziz (1871-1934).
12. Kâmil Akdik (1861-1941)¹⁰.

Asıl konumuzu teşkil eden, Neşâti Ahmet Dede (v. 1085/1674)'nin manzum Hilye-i Enbiyâ'sında Peygamberimiz'in hilyesi bulunmadığından, yazımızın bu kısmında, Türk edebiyatında ilk hilye yazan ve bu edebî türde muvaffak olduğu kabul edilen ilk şair Hakânî'nin 711 beyitlik küçük mesnevisi olan Hilye-i Hakânî'den bir bölümü ve bir de, Hilye-i Saâdet levhalarının Göbek kısmında, Hilyelerin içinde en çok yazılan ve Hz. Ali'nin naklettiği metnin tercümesini vereceğiz.

Hilyelerin esasını teşkil eden ve yukarda kısmen tercümesini verdiğimiz, Hz. Ali'den nakledilen hadisin Hilye-i Hakânî'de nazmen tercümesi şu şekildedir:

(8) Türk Ans., XIX, 226; Türk Dili ve Edebiyatı Ans., IV, 237; İlgî, sayı: 28, s. 35.

(9) Daha geniş bilgi için bkz., İlgî Dergisi, 35.

(10) Türk Ans., XIX, 226; M. Uğur Derman, Türk Hat San'atının Şâheserleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982, 4.

Bu hadis içre budur kavlı-i ehem
 Ya'ni Allahü Te'âlâ a'lem
 Nice pâkize-sühandan sonra
 Fahr-i âlem didi benden sonra
 Hilye-i pâkim görse benim
 Ola görmüş gibi vech-i hasenim
 Gördükçe müteşevvik olsa
 Hâsılı hüsnüme âşık olsa
 Âteş-i dûzah olur ana harâm
 Eyler ikrâm ile firdevse hırâm
 Fitne-i kabrden ol merd-i Hudâ
 Yevm-i mizâne dek emn üzre ola
 Dahî haşr itmeye uryân anı Hak
 Ola gufrânına Hakkın mülhak
 Anı hırz eylese bir ehl-i sefer
 Zarar irmez ana dir peygamber
 Bu rivâyât-ı kesirü'l-berekât
 Böyle nakl oldı Aliden biz-zât¹¹

Hilye-i Saâdet'in Göbek kısmında yeralan metnin Türkçesi de şöyledir:

«Hazret-i Ali (r.a.) Hazret-i Peygamber (s.a.)'i vafettiği zaman, şöyle buyurdu: Hazret-i Peygamber'in boyu ne çok kısa ne de çok uzundu, orta boyluydu. Ne kıvrıcık kısa, ne de düz uzun saçlı idi saç, kıvrıcıkla düz arası idi. Değirmi yüzlü, duru beyaz tenli, iri ve siyah gözlü, uzun kirpikliydi. İri kemikli ve geniş omuzluydu. Göğsü, ortadan karnına kadar kılsızdı. İki avcu ve tabanları dolgundu. Yürüdüğü zaman, sanki yokuş aşağı iner gibi rahatlıkla ilerlerdi. Sağına ve soluna baktığında, bütün vücûduyla dönerdi. İki omuzu arasında «Nübüvvet mühürü» vardı. Bu, O'nun sonuncu peygamber oluşunun nişânesi idi.»¹²

Hakânî'nin Türk edebiyatında açtığı bu çığı, Cevri Çelebi (v. 1065/1654) dört İslâm halifesinin evsâf ve ahlâkından bahseden *Hilye-i Çehâr-yâr-ı Güzîn*'iyle, Neşâtî (v. 1085/1674), burada Tire-Necip Paşa nüshasının metnini vereceğimiz *Hilye-i En-*

(11) *Hilye-i Hakânî*, İstanbul, 1891, 9-10.

(12) *Türk Ans. XIX*, 226; *İlgi Dergisi*, s. 34; *Türk Hat San'atlarının Şaheserleri*, s. 22 (Sıra nu: 18)

biyâ'siyle, Nahîfî Süleymân Efendi (v. 1738) Hilyetü'l-Envâr iyle, devam ettirmişlerdir¹³.

NEŞÂTÎ, Ahmed Dede: h. 1085/m. 1674

Asıl adı Ahmet olup Edirne'lidir¹⁴. Seyyid Razâ, Tezkiresinde Neşâti hakkında şunu kaydediyor: «Mukaddem mahlası Semendi olup sonra Neşâti eylemişdir. Fil-hakika, şu'arâ-yı zevi 'l-itibârdan olup peyrev-i Nef' olmağın eş'ârı şüh u selis ve güftârı kulüb-i irfâna enis ü celisdir.»¹⁵

Fazilet sahibi ârif mevlevîlerden olan Neşâti, altmış sene âşıkların irşâdı ve talebelerin öğretimi ile meşgul olarak, yüze yakın şâir ders halkasında bulunup feyz almıştır ki, Nâilî-i Kadîm (v. 1077/1666), Fehîm-i Kadîm (v. 1036/1627) ve Nazîm (v. 1139/1726), bunlar arasındadır¹⁶.

Gazelde üstad olan Neşâti, Gelibolu mevlevihânesi şeyhi A-ğâ-zâde Muhammed Dede'ye intisab ederek derviş olmuş, şeyhin vefatından sonra da, 1081 (1670)'de Edirne Dâru'l-Mevlevîsi'ne postnişin olmuştur¹⁷.

Üstad bir şâir olduğunda çağdaşlarının ittifak ettiği Neşâti, h. 1085 (1674)'te Edirne'de vefat etmiştir ki, vefatına «Neşâti gitti devrânın» sözü tarih düşürülmüştür¹⁸.

Neşâti'nin Eserleri:

1. Divân
2. Örfî'nin kasidelerine Şerh
3. Kavâid-i Fârisî
4. Hilye-i Enbiyâ¹⁹.

Buraya kadar giriş mâhiyetinde verdiğimiz bilgilerden son-

(13) Türk Ans., XIX, 226.

(14) Hediyetü'l-Ârifin, I, 162; Keşfü'z-zunûn, Zeyl, I, 534; Sicill-i Osmânî, I, 221; Eslâf, I, 164.

(15) A.g. Tezkire, 99.

(16) Eslâf I, 163; Osmanlı Müellifleri, II, 445.

(17) Sicill-i Osmânî, I, 221; Hediyetü'l-Ârifin, I, 162.

(18) Sicill-i Osmânî, I, 221; Osmanlı Müellifleri, II, 445; Keşfü'z-zunûn Zeyli, I, 534

(19) A.g. kaynaklar ve gösterilen yerler.

ra, asıl konumuza gelmiş bulunuyoruz. Asıl konumuz, Neşâti'nin Hilye-i Enbiyâ isimli manzum eserinin Tire-Necip Paşa nüshasının tavsifi ve metnini vermektir.

HİLYE-İ ENBİYÂ VE TAVSİFİ:

XVII. y.y.da yazılmış, h. 1312 (1894)'de basılmış olan bu Hilye, Hakânî'nin Peygamberimiz için, Cevrî'nin dört halife için yazdıkları hilyelerden hareket edilerek yazılmış 187 beyitlik küçük bir mesnevidir. Türk edebiyatının, edebî değer taşıyan beş hilyesinden biri olarak anılan Hilye-i Enbiyâ'da, başta, bir tevhid, bir na't'dan başka, Âdem (A.S.)'den başlayarak sırayla İdris, Nûh, İbrahim, İsmâil, İshak, Lût, Eyyüb, Süleymân, Yahyâ ve İsâ peygamberlerin, daha çok peygamber kıssalarından ilham alarak, kısa kısa portreler çizilir.

Neşâti'nin hilyesi, gerek san'at değeri, gerekse halk tarafından tutulması yönünden, diğer iki hilye yanında üçüncü sırada yer alır²⁰.

NÜSHA TAVSİFİ :

Hilyenin adı	: Nazm-ı Hilye-i Ba'z Mine'l-Enbiyâ aleyhi-mü'sselâm.
Müellifi	: Neşâti, Ahmet Dede.
Telif tarihi	: XVII. a.
İstinsah tarihi	: h. 1115 (1703).
Müstensihi	: Muhammed Mîr b. Hüseyin Paşa ²¹ .
Yüz ölçümü	: 130 mm X 210 mm.
Satır sayısı	: 15
Varak sayısı	: 7 (78b-84b).
Cildin nev'i	: Meşin cilt, miklepli, sayfaları altın cetvelli.
Yazı nev'i	: Ta'lik.
Dili	: Türkçe.
Bulunduğu Ktp.ne	: Tire-Necip Paşa Ktp., T. Y., 136-37.

Bu Mecmû'a'da yer alan diğer mesnevîler :

1. Nazm-ı Hilye-i Hazret-i Pâdişâh-ı Seher-i pür Li-Ma'allah

(20) Türk Dili ve Edebiyatı Ans., IV, 238.

(21) Hilye-i Enbiyâ'nın yer aldığı Mecmû'a'yı tanzim edenin Muhammed Mîr b. Hüseyin Paşa olduğu, sondaki kayıttan anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ile müstensihi de bu olmalıdır. (vr. 8b-84b).

- aleyhi efdalü't-tahiyye, Hakânî Mehmet Bey.
 2. Nazm-i Hilye-i Çâr-yâr-ı Güzin, Cevri Çelebi.
 3. Nazm-ı Hilye-i Bakıyyei Aşerei Mübeşşere, Na'ti Mir.
 4. Nazm-ı Mi'râciye-i Hazret-i Sâhib-Şefâ'at, Mevlânâ âzrii Abdü'l-Bâkî.

NAZM-İ HİLYE-İ BA'Z MİNE'L-ENBİYÂ ALEYHİMÜ'S-
 SELÂM (*)

1. DER HİLYE-İ HAZRET-İ EBÜ'L-BEŞER SALEVÂTÜ'LLÂHİ
 ALÂ NEBİYYİNÂ VE ALEYHİ'

- 1b 1 Âdemin vasfın idenler tahkik
 Kıldılar sözde bu resme tedkik
 2 Evvelâ kâmetine bi'l-icmâ'
 Didiler var idi heştâd zirâ'
 3 Olsa ol kâmet-i dil-cûya sezâ
 Serfürü-kerde nihâl-i Tübâ
 4 Levn-i pâkinden idüp dikkat-i tâm
 İhtilâf itdi kibâr-ı İslâm
 5 Didiler ba'zıları çün gül-i ter
 Sürh-gün idi letâfet-manzar
 6 Ba'zılar didi Cenâb-ı be-çün
 Anı halk itmişidi gendüm-gün
 7 Hilyesin zabt iden erbâb-ı kalem
 Didiler var idi heştâd zirâ'
 8 Çeşm-i âhûları şâhâne idi
 Her gören şevkile divâne idi
 9 Yoğ idi dâmen-i hüsnünde gubâr
 Ya'ni bi-hat idi ol pâk-i izâr
 10 Şu'le-i hüsnüne ol reşk-i melek
 Ser ber-efrâhte-i kasr-ı felek
 11 Âteş-endâz-ı dil-i âlem idi

(*) Metnini vermekte olduğumuz bu hilyenin kenarında peygamberlerden bazılarının evsafı hakkında bilgi verilmektedir. Neşât'ye ait olup-olmadığı tetkike muhtaç olan bu bilgileri de, yeri geldikçe, dipnotlarda vereceğiz.

(1) Hazret-i Âdem aleyhi's-selâm'ın mübârek boyı uzun ve benzi kızıl mâil ve gözleri büyük ve iki cânibe gışuları salınmış idi.

- Rûşenâ bahş-i derûn-ı gam idi
 12 Hüsniyle eyleyen anı mümtâz
 Gerden-i pâkini itmişdi dirâz
 2a 13 Hem dahî virmişidi sun'-i Hudâ
 Mûyile sînesine zîb-i safâ
 14 Sadr-ı pür-mûyına şâyeste eger
 Çemen-i bâğ-ı letâfet diseler
 15 Tarh idüp Levh-i Hisâb üzre kalem
 Didiler bin yıl ola ömri de hem

2. DER HİLYE-İ HAZRET-İ ALEYHİ SALEVÂTÜ'R-RAHMÂN

- 1 Vâsf-ı İdrisde erbâb-ı hüner
 Kıldı resmile isâr-ı güher
 2 Ki ola zîb-i dih-i gülşen-i râz
 Gülbün-i kâmeti olmuşdı dirâz
 3 Eyleyen gûşunu bâ-baht-ı sa'id
 Gülşen-i vahye iki verd-i sefid
 4 Eylemiş birini bâ-hikmet-i râz
 Gûşmâli-i mahabbetle dirâz
 5 Hem dahî virmişidi sun'-i Celil
 Lihye-i pâkini itmişdi tavil
 6 Sînesi vâsi' idi müdâm
 Nerm idi lik be-sadr-ı mû tamâm
 2b 7 Dahî târih-i şinâsân-ı kadim
 Oldılar cümle bu kavle teslim
 8 İbtidâ hatta iden vaz'-ı kalem
 Ola ol zât-ı şerif ü ekrem

3. DER HİLYE-İ HAZRET-İ NÜH ALEYHİ'T-TEHİYYE VE'T- TESLİM²

- 1 Eyleyen hilye-i Nûhı takrîr
 Kıldılar cümle bu kavli tahrîr
 2 Vâsf-ı levhini Hallâk-ı Mecîd
 Sîm-i hâlis gibi itmişdi sefid
 3 Eyleyen gülşen-i hüsnün tezyîn
 Nergis-i çeşmini itmiş hunin

(2) Hazret-i Nûh aleyhi's-selâm'ın mübârek benzi ak ve saçları kıvırcık ve gözleri kızıl ve sakalı hûb ü dirâz idi.

- 4 Hem dahî sun'-i Hakîm-i be-çün
Râsin itmişdi büzürg ü mevzûn
- 5 Eyleyen kadrile zâtın mümtâz
Lihye-i pâkini itmişdi dırâz
- 6 Dahî itmişdi Hudâvend-i Mecîd
Sâhib-i mahkeme-i şer'-i cedid
- 7 Ömrünü sebt iden erbâb-ı kelâm
Didiler nüh-sad ü pencâh temâm
- 8 Ba'zı eshâb-ı tefâsîr didi
Ömri bin dörtyüze irişmiş idi
- 9 Ber zebân heme erbâb-ı talel
Ömr-i Nüh olsa n'ola darb-ı mesel

4. DER HİLYE-İ HAZRET-İ İBRÂHİM ALEYHİ SALEVÂTÜ

RABBÎ'R-RAHÎM³

- 1 Gel gel ey kilik-i belâgat-unvân
Nükte-perdâz-ı me'ânî vü beyân
- 2 Vafına başla Halilü'llâhın
O şehen-şâh-ı felek-dergâhın
- 3a 3 Eyleyüp hilye-i pâkin takrîr
Eyle bu vechile bir bir tahrîr
- 4 Levn-i vechinden iden bast-ı kelâm
Didi gâyetle sefid idi temâm
- 5 Sühan-endâm idi ol sîmîn-ser
Nûra gark olmuş idi ser tâ-ser
- 6 Dahî olmuşdı küşâde cebhe
Cirmi benzerdi hemân kurs-ı mehe
- 7 Subh-i sâdik gibi bâ-zîver-i tâm
Lihye-i pâki agarmışdı temâm
- 8 Vech-i pür-nûrına hemçün hursîd
Şa'sa'a virmişidi rîş-i sefid
- 9 Hem güler yüzlü idi hoş-manzar
Dâim şüküfte idi çün gül-i ter
- 10 Özine hem dahî mâildi yüzi
Nergis-i bâğ-ı letâfetdi gözi
- 11 Hâlet-efzâ idi çeşmi o kadar
Bakmağa doymaz idi ana nazar

(3) Hazret-i İbrâhim aleyhi's-selâm'ın mübârek benzi beyaz ve sakalı ak ve burnu çekme ve gözleri rüşen ve boyı orta boylu idi.

- 12 Dahi olmuşdı o yektâ-yı benâm
Sâhibü's-şer' Beşir-i ahkâm
13 Bir hadisinde didi Peygamber
Ma'ni-i sûrete Küllü hayrin beşer
14 Cedd-i pâkim bana benzerdi hemâ
Habbezâ sun'-i Hudâvend-i cihân

5. DER HİLYE-İ HAZRET-İ İSMÂİL ALEYHİ SALEVÂTU
RABBİ'L CELİL⁴

- 1 Eyleyen vasf-ı İsmâili beyân
Kıldı bu vechile tezhîb-i zebân
2 Levn-i ruhsârını bâ-zîb ü safâ
3b Sürh-gün itmişidi sun'-ı Hudâ
3 Vechi nûrânî idi gâyetle
Pertev-endâz idi sad behcetle
4 Hüsni simâsına doymazdı nazar
Hâsılı rahmet idi ser tâ-ser
5 Didiler kaddine vâlâ-nazarân
Serv-i bâlâ-yı çemenzâr-ı cinân
6 Eyleyüp ser be-zemîn tâ be-ebed
Kıldı haclet-zede tûbâyı o kad
7 Eyleyen kâmetini Sidre-nümâ
Eylemiş sinesini Levh-i safâ
8 Vasf-ı pâkinde olan nükte-tırâz
Oldı bu tarz-ı âbile ma'nâ perdâz
9 Matla'-ı mihr-i cihân-tâb-ı safâ
Cedd-i bâ-devlet-i mahbûb-ı Hudâ
10 Dahi olmuşdı be-envâ'-ı kerem
Sâhibü's-şer' o zât-ı ekrem
11 Hem be-ikrâm-ı Hudâvend-i ecel
Arabî söyleyen oldur evvel
12 Kıldı ol mazhar-ı esrâr-ı Vedüd
Reh-i teslimde isâr-ı vücûd
13 Ömr-i pâkin hurd sâl-i şümâr
Yüz otuz olmasına virdi karâr

(4) Hazret-i İsmâil aleyhi's-selâm'ın mübârek benzi beyan ve yüzi nurlu ve hüsni hulk sâhibi olup atasının ve anasının rızâların gözedirlerdi.

6. DER HİLYE-İ HAZRET-İ İSHÂK ALEYHİ'S-SELÂM VE
ALÂ NEBİYYİNÂ⁵

- 1 Vâsf-ı İshâkda erbâb-ı kalem
Kıldılar cümle bu resm üzre rakam
- 4a 2 Evvelâ ruhlarını bâ-tahkik
Didiler cildine gâyetle rakik
- 3 Cism-i pür-tâbını Hallâk-ı Mecid
Tâbiş-i hüsnile itmişdi sefid
- 4 Teni hemçün-i leben sâf-ı nümâ
Sime benzerdi hemân ser tâ pâ
- 5 Hem nigâr-ı nidde-i simâ-yı beşer
Hüsnile kılmışidi hoş-manzar
- 6 Ahsenü'l-vech idi tâbiş-i ân
Bakmağa doymaz idi dide-i cân
- 7 Sâl-i ömründe iden bast-ı kelâm
Didi bi-şek sad ü pencâh temâm

7. DER HİLYE-İ HARET-İ LÛT SALEVÂTÜ'LLÂHÎ ALÂ
NEBİYYİNÂ VE ALEYH⁶

- 1 Eyleyen hilye-i Lûtı tashih
Kıldılar cümle bu kavli tercih
- 2 Evvelâ levnile ol pâk-i tebâr
Didiler esmer idi bir mikdâr
- 3 Hoş-nümâ idi dahî gâyetle
Vechi tâbende idi behcetle
- 4 Hüsn-i simâsına bâ-zevk-i derûn
Gören elbette olurdu meftûn
- 5 Vâsf-ı hatında olanlar nâkil
Didiler lihyesine müstersil
- 6 Dahî olmuşdı o ferhunde-likâ
Mu'tedil kâmet ü nâzûk simâ

(5) Hazret-i İshâk aleyhi's-selâm'ın levni kızıla mâil ve güzel yüzlü olup boynu mütevâziler boynu gibi bir cânibe meyl etmişdi.

(6) Hazret-i Lût aleyhi's-selâm'ın mübârek benzi karayağıza mâil ve saçları güzel ve simâsı mevzûn ve tabi'atı gazab-nâk idi.

8. DER HİLYE-İ HAZRET-İ YÛSUF ALEYHİ'S-SALÂTÜ VE'S-
SELÂM⁷

- 4b 1 Vâsf iden Yûsufı bâ-zîb-i cemâl
Kıldı bu vechile tahkik-i makâl
2 Levn-i endâmını Hallâk-ı Mecid
Ziver endâmile itmişdi sefid
3 Ten-i pür-tâbı virirdi be-safâ
Dide-i âyine-i câna cilâ
4 Görüp ol hüsni be-reng-i cângâh
Dâğdağ olmuşdi sine-i mâh
5 Pertev-i hüsni meh-peyker idi
Reşk-i hurşid-i ziyâ-güster idi
6 Vech-i pür-tâbına bâ-hiddet-i ân
Bakmağâ tâb getürmezdi cihân
7 Hem dahî sun'-i Hudâvend-i Hakîm
Çeşminin cirmini itmişdi azîm
8 Eyleyen çeşmini şâhâne-nümâ
Nigehin itmiş idi hoş-rubâ
9 Didiler var idi hâl-i müşkin
Rûy-i pâkinde be-ruhsâr-ı yemîn
10 Şem'a pervâne düşüp bi-pervâ
Kaldı gûyâ kararup hâl-i nümâ
11 Hem dahî virmiş idi zîb-i cemâl
Lahmden ol şeh-i hüsne iki hâl
12 Biri olmuşdi be-takdir-i Mecid
Cebhe-i pâkinin üstünde bedid
13 Biri de çeşminin üstünde temâm
Hüsnüne virmiş idi zînet-i tâm
14 Eyleyen ârızını meh-i pertev
Ünfünü itmiş idi çün meh-i nev
5a 15 Dahî olmuşdi o zîbinde hırâm
Vastü'l-kâmet ü mevzûn endâm
16 Hem irişmişdi be-sâl-i eyyâm
Ömr-i pâki yüz otuzdörde tamâm

9. DER HİLYE-İ HAZRET-İ EYYÛB ALEYHİ'S-SALÂTÜ VE'S-
SELÂM

- 1 Vâsf-ı Eyyûbı iden zîb-i kalem

(7) Hazret-i Yûsuf aleyhi's-selâm'ın yüzi münevver ve gözleri siyah ve büyük olup ve boyu uzun ve sakalı yok ve yüzi yassı ve güzel idi.

- Hilyesin kıldı bu resm üzre rakam
 2 Lütf-i simâ ile Hallâk-i Celil
 Nahl-i mevzûnunu itmişdi tavil
 3 Eyleyen kaddini çün serv-i çemen
 Eylemişdi anı kûtehlerden
 4 Hem ser-i pâkini sun'-ı be-çûn
 Dahî itmişdi büzürg ü mevzûn
 5 Eylemişdi dahî sun'-i Zül-men
 Çeşmini reşk-i gazâlân-ı Hutun
 6 Ol iki çeşm-i letâfet-manzar
 Halka eylerdi mahabbetle nazar
 7 Didiler ömrine erbâb-ı beyân
 Toksan üç yıl ola bi-reyb ü gümân

10. DER HILYE-İ HAZRET-İ MÛSÂ ALEYHI'S-SALEVÂT VE

EZKIYÂ⁸

- 1 Vâsf-ı Mûsiyi iden zîb-i zebân
 Hilyesin kıldı bu resm üzre beyân
 2 Ki o peygamber sâhib-i heybet
 Nazar itdikçe virirdi dehşet
 5b 3 Heybet-âlûde nigâh-ı pâki
 Çâk çâk eyler idi eflâki
 4 Hem lisânında bi-kavl-i Kur'ân
 Var idi ukde olup dir-i beyân
 5 Dahî itmiş idi Hudâ-yı Yektâ
 Lihye-i pâkini pürtâb-ı nümâ
 6 Dest-i kudretle Hudvend-i Celil
 Nahl-i mevzûnunu itmişdi tavil
 7 Olmuş ol kaddile ol pâk-i sirişt
 Serv-i bâlâ-yı çemenzâr-ı bihişt
 8 Eyleyen gülbün-i kaddin tezyîn
 Eylemişdi gül-i rûyin pürçin
 9 Vâsf-ı pâkinde idüp bast-ı sühan
 Kâse-i çeşmi amîk idi diyen
 10 Kıldı bu nükteyi gûya ihâm
 Eyleyüp ehl-i dile remzi tamâm

(8) Hazret-i Mûsâ aleyhi's-selâm'ın benzi beyaza mâile ve sakalı siyah ve dudakları kalın ve tabî'atı gazab-nâk ve kaşları heybêtlü idi.

- 11 Nerdibân itmişidi bâ-temkîn
 Ve sad hikmetile bâ-temkîn
 12 Hem dahî sun'-i Celîl-i Cebbâr
 Çeşmin itmişidi nehâfette nizâr
 13 Esmerü'l-levn idi ol pâk-i likâ
 Ki odır ahsen-i elvân be-safâ
 14 Dahî olmuşdı o pâkîze-sifât
 Sâhib-i şer'ü kitâb-ı Tevrât
 15 Sâl-i ömründe idenler tedkik
 Yüz yigirmi deyû tahkik

11. DER HİLYE-İ HAZRET-İ DÂVÛD ALEYHİ SALEVÂTÛ RABBİ'L-MEVRÛD⁹

- 1 Hilye-i sâhib-i esrâr-ı Zebûr
 Oldı bu vechile dilde mezkûr
 2 Sürh-gün idi o Normal aralık pâkîze-sirîşt
 N'ola dirsem gül-i gülzâr-ı bihişt
 3 Mâha benzerdi letâfette teni
 Sîm-veş sâf idi cümle bedeni
 4 Hem dahî sun'-i Hudâvend-i Mecîd
 Beden-i pâkini itmişdi sefid
 5 Didiler hem dahî erbâb-ı nazar
 Ezraku'l-ayn idi ol pâk-i güher
 6 Dahî gâyetle hoş-âvâz idi hem
 Ana mahsûs idi icrâ-yı neğam
 7 Dahi hikmetle idüp ana nigâh
 Kaddın itmişidi Hudâ hem kûtâh
 8 Nahl-i ber-meyde idi ol kâmet
 Tâki her bir el ire bî-zahmet
 9 Eyleyen kaddini kûtâh-nümâ
 Kadrini itmişidi bülend-i vâlâ
 10 Hem o peygamber-i pâkîze-cemâl
 Oldı âlemde mu'ammer sad sâl

12. DER HİLYE-İ HAZRET-İ SÜLEYMÂN ALEYHİ SALEVÂ- TÛ'R-RAHMÂN

- 1 Hilye-i pâk-i Süleymânı tamâm

(9) Hazret-i Dâvûd aleyhi's-selâm'ın benzi kızıl ve kaşları ince ve karnı büyük ve sîması lâtif ve tabi'ati istiğfarda idi.

- Kıldı bu vechile erbâb-ı kelâm
 2 Vechi pürnûr idi çün mihr-i felek
 Hüsnile olmuş idi reşk-i melek
 3 Hüsn-i sîmâ ile ol pâk-i nümâ
 Nûra gark olmuşidi ser tâ pâ
 4 Hem o peygamber-i pâkîze-şiyem
 6a Semen-endâm idi ser tâ be-kadem
 5 Dahî virmiş idi letâfetle vekâr
 Lihye-i pâki be-mûy-ı bisyâr
 6 Didiler hem dahî erbâb-ı rakam
 İttifâkile idüp vaz'-ı kalem
 7 Onüçünde o şeh-pâk-i güher
 Oldı sultân-ı cihân ser tâ-ser
 8 Müddet-i ömrin idenler takrîr
 Altmışüç yıl deyü kılmış tahrîr
 9 Ba'zılar didi idüp terk-i cihân
 Kıldı elli ikide azm-i cinân

13. DER HİLYE-İ HAZRET-İ YAHYÂ ALEYHI'S-SELÂM VE'T-TEHÂYÂ

- 1 Hilyei pâk-i lâtif-i Yahyâ
 Oldı bu vechile hem cilve-nümâ
 2 Ki letâfetle Hudâ-yı Zü'l-Men
 Vechin itmişdi lâtif ü ahsen
 3 Hüsniyile mihr-i cilâ pertev idi
 Sanki ebrûları mâh-ı nev idi
 4 Hem dahî ehl-i sühan böyle didi
 Binî-i pâki biraz yüksek idi
 5 Birbirine ol iki ebrûlar
 Muttasıldı çü dû-târ-ı hemser
 6 Rûh-bahş idi sadâ-yı pâki
 Şâd iderdi dil-i her gamnâki
 7 Hem dahî sun'-i Hudâvend-i Celîl
 Lihye-i pâkini itmişdi kalîl
 6b 8 Hem dahî oldı be-takdir-i Mecid
 Ömri toksanbeşe irdikde şehid

14. DER HİLYE-İ HAZRET-İ İSÂ ALEYHİ'T-TAHİYYE VE EZKÂHÂ¹⁰

- 1 Hilye-i pâk-i safâ-bahş-i Mesîh

(10) Hazret-i İsâ aleyhi's-selâm'ın benzi güzel ve yüzi beyaz ve gözleri güzel ve boyları uzun ve hilm ü vekâr sahibi idi.

- Hem bu vech üzre kılındı tashîh
 2 Ki letâfetle Hudâvend-i Mecîd
 Levnin itmişdi semen gibi sefid
 3 Dahî levninde idenler dikkat
 Didiler varidi cüzi humret
 4 Söyledikce hem o pâkîze-edâ
 Dâim eylerdi tebessüm be-safâ
 5 Hem dahî sun'-i Hudâvend-i Kadîr
 Vechinin cirmini itmişdi sağır
 6 Dahî bâ-kesret-i mû sun'-i İlâh
 Lihye-i pâkini itmişdi siyâh
 7 Çün seher serv-i çemenzâr-ı bihişt
 Mu'tedil kaddini ol pâk-i sirişt
 8 Hoş-nümâ idi be-fart-ı hûbi
 Behcet-efrûz idi bâ-mahbûbi
 9 Seyr-i didârına gelmezdi gınâ
 Rûha hiç toymak olur mı aslâ
 10 Lâyık-ı vasfı degüldür ne disem
 Rûh idi hâsılı ser tâ be-kadem

HÂTİME

NAZM-I HİLYE-İ ENBİYÂ ALEYHİMÜ-S-SELÂM VE ALÂ
NEBİYYİNÂ

- 1 Minnet Allaha ki ber-vefk-i merâm
 Oldı bu nazm-ı mübârek itmâm
 2 Budır ümmid-i Neşâti-i hazîn
 7a Ki ola hayyiz-i ihsâna karîn
 3 Dem-i âhirde bi-nûr-i tevfik
 Eyleye lütfini Allah refik

Veka'a'l-ferâğu min tenmıkı hâzihi'n-nüşhati's-şerife ve'l-
 manzûmeti'l-münife li senete hams 'aşar ve miye ve elf min hic-
 reh. Men lehü'l-izzi ve's-şeref fi şehri evâhiri saferi'l-hayr fi
 vakti'l-asr fi yevmi'l-erbi'â. Allahümme'rham li kâtibihâ ve li
 nâzimihâ ve li kâriihâ ve li-men de'âhüm bi'l-hayri ve li sâiri'
 cemi'l-mü'minât ve'l-mü'minin, Âmin elfü Âmin. -TEMME-

El-hattu yebkî zamânen fi'l-kitâb
Ve sâhibü'l-hattı remîmün fi't-türâb
Men nazara'l-hatta lâ yensâ li-kâtibi'l-garib
7b Li enne'l-kâtibe mahrûmün fi't-türâb

Mühür

Ve hasbiya'llahü yedeh
mine'l-kütübi'lleti vakafehe'l-fakîr ilâ âlâi Rabbihi'l
Hasîb el-med'uvvi bi-Muhammed en-Necîb.

243 ve kefâ abdeh¹¹

(11) Aynı mühür Vr 1a'da da mevcuttur.